
***Aslî Müşrik'lerin, Kâfirler'in ve Mürted'lerin Besmele ile
Kestikleri'nin Hükmü ve Bu Çerçevede Güncel Bir Fetvâ'nın
Eleştirisi***

-
-
-

Muharrir ve Mütercim:

Ebû Tâlib et-Turkî

-
-
-

5. Rebî'u-l Âhir 1440 – 14. Aralık 2018

-
-
-

Www.At-Tawhed.Blogspot.Com

بسم الله والحمد لله والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى آله وصحبه ومن والاه، وبعد؛

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم

النساء - الآية 65؛

قُلْ وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

"Hayır, Rabbine yemin olsun ki, aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp, sonra da verdiğin hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu) tam anlamıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar." (Sûretu-n Nisâ/65)

الأحزاب - الآية 36؛

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَىٰ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا

"Allah ve Resûlü bir işe hüküm verdiği zaman, iman etmiş bir erkek ve kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resûlüne karşı çıkarsa, apaçık bir sapıklığa düşmüştür." (Sûretu-l Ahzâb/36)

الشورى - الآية 10؛

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ۖ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

"Hakkında ihtilafa düştüğünüz herhangi bir şeyin hükmü Allah'a aittir. İşte benim Rabbim olan Allah budur. Ben yalnız O'na güvendim ve yalnız O'na yöneliyorum." (Sûretu-ş Şûrâ/10)

النساء - الآية 59؛

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ۚ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygambere de itaat edin ve sizden olan emir sahiplerine de itaat edin. Eğer herhangi bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz; Allah'a ve ahiret gününe gerçekten iman ediyorsanız, onu Allah ve Resulüne arz edin. Bu, daha iyidir ve sonuç bakımından da daha güzeldir." (Sûretu-n Nisâ/59)

الروم - الآية 29؛

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۚ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

"Fakat zulmedenler, bilgisizce hevalarına uydular. Artık Allah'ın şaşırttığını kim yola getirebilir? Onların yardımcıları da yoktur." (Sûretu-r Rûm/29)

الحج - الآية 8؛

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ

"İnsanlardan kimi de vardır ki ne bir bilgiye, ne bir delile, ne de aydınlatıcı bir kitaba dayanmaksızın Allah hakkında tartışır." (Sûretu-l Hacc/8)

الحج - الآية 3؛

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ

"İnsanlardan bazıları Allah hakkında bir bilgisi olmadığı halde tartışır da her azılı şeytanın ardına düşer." (Sûretu-l Hacc/3)

الجاثية - الآية 18؛

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

"Sonra seni din hususunda apaçık bir şeriat sahibi kıldık. Sen ona uy, bilmeyenlerin hevâ ve heveslerine uyma." (Sûretu-l Câsiye/18)

محمد - الآية 14؛

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ

"Rabbinden apaçık bir delil üzerinde bulunan kimse, kötü işi kendisine güzel görünen ve hevasına uyan kimse gibi olur mu?" (Sûretu Muhammed/14)

عن العرباض بن سارية قال؛

وعظنا رسول الله صلى الله عليه وسلم يوما بعد صلاة الغداة موعظة بليغة ذرفت منها العيون ووجلت منها القلوب فقال رجل إن هذه موعظة مودع فماذا تعهد إلينا يا رسول الله قال أوصيكم بتقوى الله ، والسمع والطاعة وإن عبد حبشي فإنه من يعش منكم ير اختلافًا كثيرًا ، وإياكم ومحدثات الأمور ، فإنها ضلالة فمن أدرك ذلك منكم فعليه بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين عضوا عليها بالنواجذ

El-İrbâd b. Sâriye (ra) şöyle dedi;

"Birgün Rasûlullâh (savs) bize sabah namazından sonra çok etkili bir Vâz verdi. Öyle ki (o vâz sebebiyle) gözler yaşardı ve kalpler ürperdi. Sonra bir adam; "Bu sanki veda eden birisinin yaptığı Vâz'a benziyor. Öyleyse bize ne vasiyet edersin Yâ Rasûlallâh (savs)?" , dedi."

Bunun üzerine Rasûlullâh (savs) dedi ki;

"Size, Allâh'a karşı Takvâlı olmanızı ve Habeşli bir köle (başınızda emir/idareci olsada, iyilik konusunda) söz dinleyip, itaat etmenizi tavsiye ederim!

Çünkü muhakkak ki (benden sonra), sizden kim yaşarsa, birçok ihtilaflar görecektir. Ve (bilin ki); Sonradan ortaya çıkan şeyler hakkında sizi uyarıyorum! Zira onlar dalâlettir! Sizden kim bu duruma ulaşırsa, Benim ve doğru yola erştirilmiş Râşid Halîfeler'in Sünneti'ne uysun ve ona azı dişleri ile tutunsun." (Et-Tirmizî, 2676, Hasen Sahîh)

Bu konu hakkında birçok ferd ve cemaatler, muasır bazı kişilerin fetvalarını, bazı kelamcıların (batıl) kıyaslarını, yakın dönemde yaşamış bir alimin şaz olan görüşünü -ki bu konuda onun aksi görüşünü belirten ibareleri de mevcut eserlerinde-[1] ve bazı Âyet'lerin[2] zahirlerini delil alarak, (kendilerine göre) "Aslî Müşrik"[3] olarak gördükleri insanların kestikleri hayvanların etlerinden, üzerine Allah'ın adını andıkları için yiyorlar. Oysa Seleften[4], aksi yönde bir İttifâk ve İcmâ naklediliyor ve bu İcmâ'ya onların zamanında muhalefet edenler sert bir dille eleştiriliyordu.[5] Bu mevzudaki muhaliflere karşı kullanılan sert eleştiri dili, ilerdede -inşâAllah- görüleceği gibi tazeliğini yitirmemiştir ve bu konudaki İcmâ'nın nakli, bazı kişilerin şaz görüşler[6] ileri sürmelerine rağmen halef döneminde korunmuştur.

Bu görüşü savunanlar; "Biz, tanımadığımız, lakin islami bazı şiarları dışa vuran kişilerin, açık küfürlerini görmediğimiz müddetçe, (dünyevi hükümler ve muamele itibarıyla) zahiren ve hükmen onları islam ehlinde sayacağımız için, onların kestiklerinden yeriz", deselerdi; Selef'in indinde, muteber sayılabilecek, tutarlı bir görüş savunmuş olurlardı.

Açıklamalar:

[1] Velew ki bir alimin ikrar ettiği son görüş öyle olmuş olsa bile, selef ve halefin cumhuru, müşriklerin ve mürtedlerin kestiklerinin haramlığı konusunda İcmâ naklederken, böyle şaz bir görüş ne itibara alınır nede kendisiyle amel edilir.

[2] Sûretu-l En'âm; 118-119. Lâkin aşağıda da -inşâAllâh- görüleceği üzere, İmâm'lar bu Âyet'leri bu konuda delil olarak getirenleri, cehalete ve tefsir ilminden nasibi olmamaya nispet ediyorlar ve bu Âyet'leri Mâide Sûre'sinin 5. Âyet'i ışığında anlıyorlar ve Selef'in de Halef'in de tatbiki 14 asırdır ittifakla bu şekildedir.

[3] "(Aslî) Müşrik" ismiyle; Durumu kapalı olsada, herhangi açık ve ihtimal taşımayan kat'i bir şirk ve küfür fiil ve sözü görmeseler ve işitmeseler bile, -az yada çok- islami bazı şiarları izhar eden kişileri kastediyorlar ve bunu günümüzde üzerinde (zahiren) müslümanların yaşadığı her yerde tatbik ediyorlar. Bu meselenin tafsilatına girmek ise burası için -Allah en doğrusunu bilir - uygun değildir.

[4] İbnu Teymiyye (rh) dedi ki; "Sonradan gelenlerin, -önceden bunu (seleften) söyleyen birisi olmadığı zaman- yalnız kaldıkları her söz (ve görüş), hata ile sonuçlanır, İmâm Ahmed (rh)'ın dediği gibi; "Sakin ha, (seleften bir) İmâm'ın (dile getirmiş) olmadığı bir konu hakkında konuşma!" (El-Fetâvâ el-Kubrâ, 2/71)

Yine benzer bir lafız ile, İmâm Ahmed, el-Meymûnî'nin rivâyetinde şöyle demiştir; "Kim, (kendisinden önce, seleften bunu söyleyen) bir İmâm'ın olmadığı bir konu hakkında konuşursa, onun için hata etmesinden korkarım!" (El-Âdâbu-ş Şer'iyye, İbnu Muflih, 2/60)

[5] Bu konuda Ebû Sevr, "Mecûsî'lere Ehli Kitap gibi muamelede bulunun, ..." hadisinin sadece bu kısmını delil olarak alıp; Mecûsî'lerin kestiklerinin yenebileceğini ileri sürerek İcmâ'ya muhalefet etmiş ve İmâm Ahmed (rh) gibi İmâm'ların -İmâm Ahmed (rh); "Ebû Sevr ismi gibidir" demiştir (ki Sevr'in anlamı; Öküz). Aynı şekilde İbrâhîm el-Harbî (rh)'da; "Ebû Sevr İcmâ'yı çiğnemiştir", demiştir- sert eleştirilerine maruz kalmıştır, zira hadisin devamında mecusilerin kadınlarının nikah altına alınamayacağına ve kestiklerinin yenilemeyeceğine dair sarîh ifadeler mevcut ve selefîn ameli de ittifakla bu yönde idi. Bunun için; El-Musannef; İbnu Ebî Şeybe, Nikâh Bölüm'ü, El-Musannef; Abdurrezzâk, Ehli Kitap Bölüm'üne, Muvatta; İmâm Mâlik, Zekât Bölüm'üne ve Müsned; İmâm Ahmed, Kays b. Seken el-Esedî'den gelen Hadis'e başvurabilirsiniz.

[6] Böylesi hatalı bir görüşün meydana gelmesinin en başlıca sebeplerinden birisi; Selef'e başvurmadan bir görüş ihdas etmek ve mantığa göre hareket etmektir.

Lâkin Selef'in Menhec'ine muhakeme olmayıp, ortaya attığı görüşte selefi olmayan, - yani önceden bunu muteber olarak savunan bir imamı olmayan- şaz ve sonradan ortaya çıkmış görüşler ihdas etmeye mahkum olur ve selefe muhakeme olan müslümanlar ile ihtilafa düşüp, tefrikanın artmasına sebep olurlar.

Bu Risâle'nin Amacı; Hüküm ve fetva vermekten ziyade -ki böyle bir makamda değilim-, selef'in bu husustaki zaten halihazırda olan hüküm ve fetvasını muhtasar olarak hatırlatıp onlara uymaktır. Bu Risâle nasihat ve irşad kabul edenler için bir rahmet, inatçı ve hevasına tabi olmuş olanlar içinse bir hüccettir.

Tevfik Allah'tandır.

Mâide Sûresi'nin 5. Âyet'i Hakkında Gelen Tefsîr'ler

Allâh (Subhânehu ve Te'âlâ) şöyle buyurmuştur;

{ ... ، الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ ۚ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ }

"Bugün size bütün temiz ve iyi şeyler helal kılınmıştır. Kitap ehlinin yiyecekleri de size helaldir ve sizin yiyecekleriniz de onlara helaldir, ..."

قال أبو جعفر الطبري: يعني حل ثنائه بقوله: "اليوم أحل لكم الطيبات"، اليوم أحل لكم، أيها المؤمنون، الحلال من الذبائح والمطاعم دون الخبائث منها.

Müfessir Ebû Ca'fer et-Taberî (rh) bu Âyet hakkında şunları demiştir;

"(Allâh) Celle Senâ'uhû; "Bugün size bütün iyi ve temiz şeyler helal kılındı, ..." Âyet'i ile şunu murad ediyor;

"Ey Mü'min'ler! Bugün size, kesilen (hayvanlardan) ve yiyeceklerden, pis olanların haricinde, helal olanları helal kılındı."

وقوله: "وطعام الذين أوتوا الكتاب حل لكم"، وذبائح أهل الكتاب من اليهود والنصارى - وهم الذين أوتوا التوراة والإنجيل وأنزل عليهم، فدأوا بهما أو بأحدهما - "حل لكم"

"Kitap ehlinin yiyecekleri de size helaldir, ...", kavli ise; "Ve kitap ehli olan Yahûdî ve Hristiyan'ların kestikleri (hayvanların etleri) -ki onlar; Kendilerine Tevrat ve İncil verilip indirilen ve sonra ikisini yada birini Dîn edinen kimselerdir- Sizin için helaldir", manasındadır.

يقول: حلال لكم، أكله دون ذبائح سائر أهل الشرك الذين لا كتاب لهم من مشركي العرب وعبداء الأوثان والأصنام. فإن من لم يكن منهم مِمَّنْ أَقَرَّ بتوحيد الله عزَّ ذكره ودان دين أهل الكتاب، فحرام عليكم ذبائحهم.

"Ve (bundan) yine şöyle dediği (anlaşılır); "(Bilesiniz ki işte, kitap ehlinin kestiklerini) yemeniz sizin için helaldir. Kitâb'ı olmayan arap müşrikleri ve putperestler gib şirk ehli olanlar ise bunun dışındadır. Öyleyse onlardan (müşriklerden) her kim Allâh'ın -Azze Zikruhû- Tevhîd'ini ikrar etmiyorsa ve(ya) Kitap ehlinin Dîn'ini din edinmiyorsa, işte böylelerinin kestikleri (hayvanların etleri) haramdır."

Aşağıda çeşitli yerlerde bu konu hakkındaki Âyet'lerin Tefsîr'leri hususunda diğer İmâm'ların açıklamaları gelecektir inşaAllah.

Mecûsî'lerin Kestikleri Hakkında Gelen Bazı Haber'ler; -Ki Mecûsî'lerin Konumu, Aslî Kâfir, Müşrik ve Mürted'lerin Konumundan; Kendilerinden Cizye Alınması Bakımından ve Böylece Mal ve Can Güvenlik'lerinin Korunması Açısı'ndan Daha Üst Seviyededir-

---

١٠٥٢ - أَخْبَرَنَا المروزي، أن أبا عبد الله قَالَ

علي بن أبي طالب، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، كره ذبائح نصارى بني تغلب
وههنا قوم لا يرون بذبائح المجوس بأسا، ما أعجب هذا، يعرض بأبي ثور
قيل له: يحتج في ذبائح المجوس بسعيد بن المسيب، قَالَ: قد روي عن سعيد خلافه
ثم قَالَ: الناس قد اختلفوا في صيد المجوس، وأما ذبائحهم فما علمت

1052- Bize el-Mervezî, Ebâ Abdillâh'ın (yani İmâm Ahmed'in) şöyle dediğini haber vermiştir;

"Alî b. Ebî Tâlib (ra)[1], Benî Tağleb[2] Hristiyan'larının kestiklerinin (yenmesini yasaklayıcı biçimde) kerih görüyordu. Buralarda ise (bırak Benî Tağleb Hristiyan'larını), Mecûsî'lerin kestiklerini yemekte (bile) bir sıkıntının olmadığını düşünen birileri var, ki bu ne kadar hayret edilecek bir durumdur. [3]" (El Mervezî dedi ki;) "Bununla Ebû Sevr'e karşı çıkıyordu.

(İmâm Ahmed'e) denildi ki; "Mecûsî'lerin kestiklerinin (helalliği) konusunda (bazı kişiler tarafından), Sa'îd b. El-Museyyeb delil olarak getiriliyor."

(İmâm Ahmed cevap olarak) dedi ki; "Sa'îd'den aksi de rivayet edilmiştir!"

(İmâm Ahmed) daha sonra dedi ki; "İnsanlar (ancak) Mecûsî'lerin avı hakkında ihtilaf etmişlerdir. Kestikleri (hayvanların etlerine) gelince; Bu konuda (herhangi bir ihtilaf) bilmiyorum."

---

[1] Aynı Ömer b. el-Hattâb (ra)'dan nakledilmiştir. Bkz; Tefsîru-l Beğavî; 4/35, Taybe Baskısı.

[2] Benî Tağleb Hristiyan'ları hakkında daha geniş malumat sahibi olmak isteyenler, Taberî, İbnu Ebî Hâtîm ve El-Beğavî Tefsîr'lerine başvurabilirler. Kısa olarak; Ali (ra) ve Ömer (ra) ve birçok Sahâbe, Benî Tağleb Hristiyan'larının, İslâm geldikten sonraki Hristiyanlık iddialarını kabul etmemişlerdir. Detaylı bilgi için yukarıda zikredilen eserlere başvurulabilir.

[3] Acaba '(Aslî) Müşrik' olarak gördükleri insanların kestiklerini yemekte bir sıkıntı görmeyen kişileri görseydi İmâm Ahmed (rh) ne derdi?!

١٠٥٣ - أَخْبَرَنِي مَنْصُورُ بْنُ الْوَلِيدِ، أَنَّ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَهُمْ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ذَكَرَ عِنْدَهُ قَوْلَ مَنْ يَقُولُ: تَوَكَّلْ ذُبَابُحَ الْمَجُوسِ! فَغَضِبَ وَقَالَ قَوْلُ سَوْءٍ عَلِيٍّ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، لَمْ يَصِيرْ نَصَارَى بَنِي تَغْلِبَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ، فَكَيْفَ الْمَجُوسُ؟

1053- Bana Mansûr b. el-Velîd, Ca'fer b. Muhammed'in kendisine şöyle dediğini haber vermiştir;

"Ebâ Abdillâh'ın (yani İmâm Ahmed'in) yanında Mecûsî'lerin kestiklerinin yenilebileceğini söyleyen kişilerin sözleri zikredilirken, sinirlenip şöyle dediğini duydum;

"Ne kötü bir söz! Alî (ra) Benî Tağleb Hristiyan'larını (bile) Kitap Ehli'nden saymamışken, Mecûsî'lerin durumu acaba nasıldır?!" [1]

١٠٥٥ - أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: الْمَجُوسِيُّ لَا تَوَكَّلْ ذَبِيحَتَهُ

قَالَ: وَلَا أَعْلَمُ بِخِلَافِهِ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ صَاحِبَ بَدْعَةٍ

1055- Bana Abdulmelik b. Abdilhamîd, Ebû Abdillâh'ın (yani İmâm Ahmed'in) şöyle dediğini haber vermiştir;

"Mecûsî'lerin kestikleri yenilmez." Ve dedi ki; " Bu konuda, bidatçı birisinden (sadır) olması müstesna, bunun aksine (bir görüş) bilmiyorum." [2]

١٠٥٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَثَرَمُ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَكْرَهُ ذُبَابُحَ الْمَجُوسِ، وَأَنْكَرَ عَلَيَّ مَنْ قَالَ: تَحُلْ ذُبَابُحَهُمْ

1057- Bize Muhammed b. Alî haber edip dedi ki; Bize el-Esrem şöyle dedi;

"Ben Ebâ Abdillâh'dan (yani İmâm Ahmed'den), Mecûsî'lerin kestiklerini (yemeyi) kerih gördüğünü ve "(Mecûsî'lerin) kestikleri helaldir", diyenleri reddettiğini duydum.

---

[1] Peki ya Putperest ve Aslî Müşrik olarak görülen bir topluluğun durumu?

[2] Aslî Müşrik ve Putperest'lerin kestiğini helal sayanlara peki ne demeli?

١٠٥٨ - أَخْبَرَنِي عَصَمَةُ بْنُ عَصَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَنْبَلٌ، أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: لَا تَوْكُلْ ذَبِيحَةَ الْمُجُوسِيِّ وَإِنْ قَالَ: قَدْ سَمِيتَ عَلَيْهَا. وَقَالَ حَنْبَلٌ فِي مَوْضِعٍ آخَرَ، قَالَ: لِأَنَّهُمْ لَيْسُوا أَهْلَ كِتَابٍ، وَلَا يَسْمُونَ عَلَى الذَّبِيحَةِ.

1058- Bana İsmet b. İsâm haber edip dedi ki; Hanbel, bize Ebû Abdillâh'ın (yani İmâm Ahmed'in) şöyle dediğini anlattı;

"Mecûsî'nin kestiği yenmez; "Ben (hayvanı keserken) üzerine Allâh'ın adını andım", dese bile."

Hanbel yine başka bir yerde dedi ki;

"Zira onlar Ehl-i Kitap değiller ve (genel olarak zaten) kestikleri (hayvanlar) üzerine Allâh'ın adını anmazlar^[1]."

قَالَ: وَحَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ ابْنِ جَرِيرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، عَنْ أَبِي الشَّعَثَاءِ، عَنْ عِكْرَمَةَ، قَالَ: وَإِنْ ذَبَحَ الْمُجُوسِيُّ وَذَكَرَ اسْمَ اللَّهِ فَلَا تَطْعَمُهُ.

Ve dedi ki; Babam bana şöyle anlattı; Yahyâ b. Sa'îd bize; İbnu Cureyc'in; Amr b. Dînâr'ın, Ebî Şa'sâ'dan İkrime'nin şöyle dediğini anlattı;

"Mecûsî (hayvanı) kesip, Allâh'ın adını ansa dahi, yinede ondan yeme!"^[2]

---

[1] İmâm bunu burda haramlığın sebebi olarak değil, bilakis pekiştirme ve hallerinden haber verme amaçlı zikretmiştir.

[2] İfade'ler görüldüğü gibi ve daha sonra yine defalarca görüleceği gibi çok sarih.

١٠٦٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ قَيْسِ بْنِ سَكَنٍ الْأَسَدِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّكُمْ تَزِلُّونَ بِفَارِسَ وَالنَّبْطِ، فَإِذَا اسْتَرَيْتُمْ لَحْمًا فَإِنْ كَانَ ذَبْحَهُ يَهُودِيٍّ، أَوْ نَصْرَانِيٍّ فَكُلُوا، وَإِنْ كَانَ ذَبْحَهُ مَجُوسِيٍّ «فَلَا تَأْكُلُوا»

1065- Bize Muhammed b. İsmâ'il haber edip dedi ki; Bize Vekî'; Sufyân'dan; İshâk'ın; Kays b. Seken el-Esedî'nin şöyle dediğini anlattı; Rasûlullâh (savs) şöyle buyurmuştur;

"Nıbtîler'in bulunduğu Fars topraklarına indiniz. Öyleyse onlardan et satın almak istediğinizde, eğer (hayvanı) Yahûdî yada Hristiyan kestiye yiyin! (Yok) onu Mecûsî kestiye ondan yemeyin!" (İmâm Ahmed (rh), Sahîh bir senedle rivayet etmiştir)

(أحكام أهل الملل والردة من الجامع لمسائل الإمام أحمد بن حنبل، لإبي بكر الخلال؛ 378-1/375)

(Buraya kadarki bütün Nakil'ler (1052-1065), Ebû Bekr el-Hallâl'ın; "Ahkâmu Ehli-l Mileli ve-r Riddeti mine-l Câmi'i li-Mesâli-l İmâmi Ahmed, (1/375-378)", adlı eserden nakledilmiştir.)

وأخرج عبد الرزّاق وعبد بن حميد عن طاوس قال: مَعَ الْمُسْلِمِ ذَكَرَ اللَّهُ فَإِنْ ذَبَحَ وَنَسِيَ أَنْ يُسَمِّيَ فَلْيَسْمِ وَلْيَأْكُلْ فَإِنَّ الْمَجُوسِيَّ لَوْ سَمَى اللَّهَ عَلَى ذَبْحَتِهِ لَمْ تُؤْكَلْ

Ve (aynı şekilde) Abdurrezzâk ve Abd b. Humeyd; Tâvûs'un şöyle dediğini nakletmişlerdir;

"Allâh'ın Adı, Müslüman ile (daima İslâm'ı sebebiyle) mevcuttur. Öyle ki, eğer (hayvanı) kesipte, Allâh'ın adını anmayı unutursa, (kestikten sonra) besmele çekip yer. Mecûsî ise, (hayvanı) keserken dahi Allâh'ın adını ansa, (her halükarda) yinede (kestiği) yenmez." (Tefsîru-d Durri-l Mensûr, es-Suyûtî, En'âm Sûre'si, 121. Âyet'in Tefsîr'inde)

---

*Bid'at, Hevâ ve Riddet Ehli Hakkında Gelen Bazı Haber'ler, Âlim'lerin
Fetvâ'ları ve İcmâ'nın Dile Getirilmesi;*

عن إسحاق بن أبي عمرو، قال: قيل لوكيع في ذبائح الجهمية، قال: لا تؤكلُ هُم مُرْتَدُونَ. - السنة لعبد الله بن أحمد؛ 1/117

İshâk b. Ebî Amr'dan şöyle dediği nakledildi; Vekî'e Cehmiyye'nin kestikleri hakkında birşey söylenince şöyle dedi;

"Onların (kestikleri) yenmez! Onlar Mürted'dir!" (Kitâbu-s Sunne, Abdullah b. Ahmed b. Hanbel; 1/117)

قال الشافعي رحمه الله تعالى: "لا تؤكل ذبيحة المرتد إلى أي دين ما ارتد لأنه إنما رخص في ذبائح أهل الكتاب الذين يقرون على أديانهم" .كتاب الأم، كتاب الحدود، باب ذبيحة المرتد)

İmâm eş-Şâfi'î (rh) dedi ki;

"Mürted'in kestiği, (İslâm'ın dışında kalan) hangi Dîn'e irtidad ederek (girerse girsin) yenilmez. Zira ehli kitaptan; Sadece dinleri üzerinde kalanların kestikleri hakkında ruhsat vardır." (Kitâbu-l Umm, Kitâbu-l Hudûd, Bâbu Zebîhati-l Murted)

: قال طلحة بن المصنف رحمه الله (122هـ)

الرافضة لا تتكح نسانهم ولا تأكل ذبائحهم لأنهم أهل ردة [رواه ابن بطة في الإبانة

Talha b. el-Musarrif (rh) -ö. 122- dedi ki;

"Râfızî'lerin kadınları nikahlanmaz ve kestiklerinden yenmez, zira onlar Riddet ehlidir!" (İbnu Batta el-Ukberî (rh), el-İbâne adlı eserinde rivayet etti)

روى سعيد بن منصور في سننه، بإسناد جيد عن ابن مسعود رضي الله عنه قال : « لا تأكلوا من الذبائح إلا ما ذبح المسلمون وأهل الكتاب ، »

Sa'îd b. Mansûr (rh); "Sunen" adlı eserinde, iyi bir senedle, Abdullâh b. Mes'ûd (ra)'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir;

"Müslüman'ların ve ehli kitabın kestikleri hariç, (diğer insanların) kestiklerinden yemeyin!"

وقال الإمام البخاري رحمه الله في كتابه خلق أفعال العباد [:ما أبالي صليت خلف الجهمي و الرافضي أم صليت خلف اليهود والنصارى ولا يسلم عليهم ولا يعادون ولا يناكحون ولا يشهدون ولا تأكل ذبائحهم

İmâm el-Buhârî "Halku Ef'âli-l 'İbâd" adlı eserinde şöyle demiştir;

"Ha Cehmî'nin ve Râfızî'nin arkasında namaz kılmışım, ha Yahûdî'lerin ve Hristiyan'ların arkasında kılmışım! Ki onlara ne selam verilir, ne (hastalandıklarında) ziyaret edilirler, ne nikahlanırlar, ne (cenazelerine) katılınr nede kestikleri (hayvanın etinden) yenir!"

.وفي مسائل الكوسج قلت [:سئل سفيان عن ذبيحة المرتد قال :يكرهونها .قال أحمد :صدق ، لأنه لا يقر على دين]

İshâk b. Mansûr el-Kevsec (rh) "Mesâil" adlı eserinde şöyle dediğini kaydetti;

Ahmed (b. Hanbel)'e dedim ki; "Sufyân'a; Mürted'in kestiği hakkında soruldu ve "(Sahâbe ve Tâbi'în, Mürted'in kestiğini yemeyi tahrimen) mekruh sayarlardı," dedi.

Ahmed'de dedi ki; "(Sufyân) doğru demiş. Zira o herhangi bir (Kitâbî) Dîn üzerinde (sahih bir şekilde) karar kılmış değildir."

:قال الهروي في ذم الكلام وأهله سمعت بلال بن أبي منصور المؤذن يقول :سمعت عمر بن إبراهيم يقول

[.لا تحل ذبائح الأشعرية ؛ لأنهم ليسوا بمسلمين، ولا بأهل كتاب]

İmâm el-Herevî "Zemmu-l Kelâm ve Ehlihi" adlı eserinde dedi ki; Ben Bilâl b. Ebî Mansûr el-Muezzin'i şöyle derken işittim; Ben 'Umar b. İbrâhîm'i şöyle derken işittim;

"Eş'arî'lerin kestikleri helal değildir. Zira onlar müslüman da değiller, ehli kitapta değiller."

قال ابن عبد البر في الإستنكار؛

İbnu Abdilberr el-Mâlikî (rh) -ö. 463- el-İstizkâr adlı eserinde bu konudaki İcmâ'yı naklederek diyor ki;

. وأجمعوا أن المجوسي ، والوثني لو سمى الله لم تؤكل ذبيحته

"(Selef;) - Mecûsî ve putperestin kestiklerinin, üzerine Allâh'ın adını ansalar dahi yenmeyeceği hakkında icma etmişlerdir!"

. وفي ذلك بيان أن ذبيحة المسلم حلال على كل حال ؛ لأنه ذبح بدينه

"Ve bu (sözde); Müslüman'ın kestiğinin her halükarda helal olduğuna dair bir açıklama vardır. Zira (Müslüman) Dînî (kimliği) ile hayvanı keser (ve kestiği hayvanın eti ancak bu şekilde helal olur)."

. وروي عن ابن عباس ، وأبي وائل شقيق بن سلمة ، وابن أبي ليلى أنهم قالوا في ذلك : إذا ذبحت بدينك ، فلا يضرك

"Ve İbnu Abbâs, Ebû Vâil Şakîk b. Seleme ve İbnu Ebî Leylâ'nın şöyle dedikleri nakledilmiştir;

"Sen (hayvanı) eğer Dînî (kimliğin) ile kestiysen (besmeleyi unutman gibi şeyler, etin helalliği konusunda) sana zarar vermez."

واحتج من ذهب هذا المذهب بأن قال : لما كان المجوسي لو سمى الله تعالى لم تنفع تسميته شيئا ؛ لأن المراجعة لدينه ، كان المسلم إذا ترك التسمية عامدا لا يضره ؛ لأن المراجعة دينه

"Bu konuda bu yolu takip edenler (bu sebeple) şöyle demişlerdir;

"Mecûsî eğer besmele çektiği halde, besmele çekmesi bir fayda vermiyorsa -ki çünkü burda itibar edilen dinidir-, (o zaman) Müslüman da, besmeleyi bilerek dahi çekmese, yinede bu ona zarar vermez^[1], zira burda itibar edilen Dîn'idir."

. وهو معنى قولهم : إنما ذبحت بدينك

"İşte onların; "Sen ancak Dînî (kimliğin) ile (hayvanı) kestin," sözlerinin anlamı budur."

. وقد روي عن الحسن مثل قول مالك

"Ve el-Hasen (el-Basrî)'den de, Mâlik'in sözüne benzer bir söz nakledilmiştir."

. وعلى هذين القولين جمهور العلماء بتأويل القرآن

"Ve Cumhûru Ulemâ, Kur'ân'ı (Mâide/5) bu iki açıklama üzere tefsir etmişlerdir." (İbnu Abdilberr'in sözü burada bitiyor)

---

[1] Besmele'yi bilerek terk etmenin hükmü ayrı ve geniş bir konu olduğu ve sözü uzatacağı için, bu konu hakkındaki delil ve fetvaları zikretmemeyi uygun gördüm.

: وقال الشوكاني رحمه الله في تفسيره (فتح القدير)

وأما المجوس فذهب الجمهور إلى أنها لا تؤكل ذبائحهم ولا تنكح نساؤهم لأنهم ليسوا بأهل كتاب على المشهور عند أهل العلم، وكذا سائر أهل الشرك من مشركي العرب وعبداء الأصنام ومن لا كتاب له، وخالف ذلك أبو ثور وأكره عليه الفقهاء ذلك حتى قال أحمد: أبو ثور كاسمه في هذه المسئلة. أهـ

Ve eş-Şevkânî (rh), Fethu-l Kadîr adlı Tefsîr'in de şöyle demiştir;

"Mecûsî'lere gelince; Cumhûr, onların kestiklerinin yenmeyeceğine ve kadınlarının nikahlanamayacağı görüşüne varmışlardır. Zira onlar ilim ehlinin yanında bilindiği üzere kitap ehli değildirler. (Bu aynı şekilde) araplardan müşrik olanlar gibi, şirk ehli, putperest ve kitap sahibi olmayanlar (içinde geçerlidir). Bu konuda ise Ebû Sevr (icmaya) muhalefet etmiştir ve Fukahâ onu bundan dolayı kınamıştır ve hatta öyle ki; İmâm Ahmed onun için; "Ebû Sevr bu konuda ismi gibidir," demiştir."

قال ابن قدامة في المغنى [:أجمع أهل العلم على تحريم صيد المجوسي وذبيحته إلا ما لا ذكاة له كالسمك والجراد وقال :وأبو ثور أباح صيده وذبيحته ، وهذا قول يخالف الإجماع فلا عبرة به ، ثم نقله عن أحمد أنه قال : لا أعلم أحداً قال بخلافه ، أي بخلاف تحريم صيد المجوسي وذبيحته إلا أن يكون صاحب بدعة ولأن الله تعالى قال {وطعام الذين أوتوا الكتاب حل لكم } فمفهومه تحريم طعام غيرهم من الكفار ، ولأنهم لا كتاب لهم ، فلم تحل ذبائحهم كأهل الأوثان [أهـ

İbnu Kudâme (rh) el-Muğnî adlı eserinde şöyle demiştir;

"İlim ehli, Mecûsî'nin avının ve kestiğinin haramlığı hususunda, -balık ve çekirge gibi kesimi olmayan (canlılar) hariç- icma etmişlerdir." Ve şöyle demiştir; "Ve Ebû Sevr (Mecûsî'nin) avını ve kestiğini mübah görmüştür, ki bu söz icmaya muhaliftir. Öyleyse hiçbir şekilde itibara alınmaz." Sonra İmâm Ahmed'den de şöyle dediğini nakletmiştir; "Ben bu konuda -yani Mecûsî'nin avının ve kestiğinin haramlığı hususunda (muteber olarak) hilafına-bunun aksine (bir görüş) bilmiyorum, bu (konuda muhalefet edenin) bidat sahibi olan birisi olması durumu müstesna." Zira Allâhu Te'âla şöyle buyurur; "... Ve kitap verilenlerin yiyecekleri[1] de sizin için helaldir." (Mâide/5) Bu ise, onların (yani kitap ehlinin) dışında olan putperest (müşrikler) gibi kafirlerin yiyeceklerinin[1] haramlığı mefhumunu içerir."

وقال ابن قدامة في هذا [:وحكم سائر الكفار من عبدة الأوثان والزنادقة وغيرهم حكم المجوس في تحريم ذبائحهم]المغني مع الشرح الكبير ، ج11 ص 40

Ve yine İbnu Kudâme bu konuda şöyle demiştir;

"Ve kestiklerinin haramlığı hususunda, putperestler, (islam iddiasında bulunan) zındıklar ve diğer kafir (fırkalar da), mecusilerin hükmüne tabidirler." (El-Muğnî mea-ş Şerhi-l Kebîr, c. 11 s. 40)

[1] Yiyecek'lerinden murad edilenin kestikleri olduğu hakkında müfessirler ve fukaha ittifak içindeler. Dileyen tefsirlere ve fıkıh kitaplarına başvurabilirler.

مَسْأَلَةٌ: قَالَ " وَذَبِيحَةُ الْمُزْتَدِّ حَرَامٌ، وَإِنْ كَانَتْ رَدَّتْهُ إِلَى دِينِ أَهْلِ الْكِتَابِ " هَذَا قَوْلُ مَالِكٍ، وَالشَّافِعِيُّ، وَأَصْحَابُ الرَّأْيِ. وَقَالَ إِسْحَاقُ: إِنْ تَدَيَّنَ بِدِينِ أَهْلِ الْكِتَابِ، حَلَّتْ ذَبِيحَتُهُ. وَيُحْكَى ذَلِكَ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ؛ لِأَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَنْ تَوَلَّى قَوْمًا فَهُوَ مِنْهُمْ. وَلَنَا، أَنَّهُ كَافِرٌ، لَا يَقْرَأُ عَلَى دِينِهِ، فَلَمْ تَحَلَّ ذَبِيحَتُهُ، كَالْوَثْنِيِّ ...؛ أَهْدِ الْمَغْنِي لَابْنِ قَدَامَةَ (ج 10 / ص 84)

Yine diyor ki İbnu Kudâme;

"Mesele; " (İmâm el-Hiraki) dedi ki; "Ve (aynı şekilde) Mürted'in kestiği (hayvanın eti) haramdır. Riddet'i; Kitap ehli bir dine geçmekle gerçekleşmiş olsa bile." Bu, Mâlik, eş-Şafi'î ve Rey Ashâb'ının da görüşü idi. İshâk (b. Rahaveyh)'e gelince, o şöyle dedi; "Eğer riddeti, kitap ehli bir dine geçiş ile gerçekleşirse kestiği helal olur. [1] Bu el-Evzâ'î'den de aktarılmıştır, zira Alî (ra) şöyle demiştir; "Kim bir kavme velayet verirse (ve onlara tabi olursa), onlardan sayılır." Bizim (hüccetimiz) ise; Onun kafir olduğu ve dini üzerinde kalmadığıdır. Putperest olan birisi gibi." (El-Muğnî, c. 10, s. 84)

قال ابن قدامة؛

وَالْمَشْكُوكُ فِيهِ عَلَى ثَلَاثَةِ أَضْرُبٍ؛ الْأَوَّلُ، مَا أَصْلُهُ الْخَطَرُ، كَالذَّبِيحَةِ فِي بَلَدٍ فِيهَا مَجُوسٌ وَعَبْدَةٌ أَوْ ثَانٍ يَذْبَحُونَ، فَلَا يَجُوزُ شِرَاؤُهَا. وَإِنْ أُمِّكُنْ أَنْ يَكُونَ ذَابِحُهَا مُسْلِمًا؛ لِأَنَّ الْأَصْلَ التَّخْرِيمَ، فَلَا يَزُولُ إِلَّا بِبَيِّنٍ أَوْ ظَاهِرٍ. وَكَذَلِكَ إِنْ كَانَ فِيهَا أَخْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمَجُوسِ، لَمْ يَجُزْ شِرَاؤُهَا لِذَلِكَ. وَالْأَصْلُ فِيهِ حَدِيثُ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ: «إِذَا أُرْسِلَتْ كَلْبُكَ، فَخَالِطْ أَكْلَبًا لَمْ يُسَمَّ عَلَيْهَا، فَلَا تَأْكُلْ، فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي أُنْثَى قَتَلَهُ. «مُنْفَقٌ عَلَيْهِ. فَأَمَّا إِنْ كَانَ ذَلِكَ فِي بَلَدٍ الْإِسْلَامِ، فَالظَّاهِرُ إِباحَتُهَا لِأَنَّ الْمُسْلِمِينَ لَا يُعْرَوْنَ فِي بِلَادِهِمْ بَيْعٌ مَا لَا يَحِلُّ بَيْعُهُ ظَاهِرًا

İbnu Kudâme (rh) yine şöyle diyor;

"Hakkında şüphe bulunan et ise üç çeşittir;

- Birincisi; Genel olarak sakınılması gereken (et). Mecûsî ve Putperest'lerin (çoğunlukta) olduğu beldedeki kesilen (hayvanın eti) gibi. Böyle bir (etin) satın alınması caiz değildir, onu müslümanın kesmiş olabileceği ihtimali olsa bile. Çünkü (böyle bir durumda) asıl olan haram olmasıdır. Bu (haramlılık durumu) ise ancak yakîn, yada açık (bir delil) ile ortadan kalkar.
- (İkincisi); Ve yine Müslüman'ların ve Mecûsî'lerin (yaklaşık olarak aynı sayıda olup) karışık oldukları (bir belde), ki bu durumdada (etin) satın alınması caiz olmaz. [2] Bu konuda ise Adiy b. Hâtim'in hadisi Asıl (dayanak) olarak kabul edilir ki; Rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (SAVS) şöyle buyurmuştur;

"(Av) köpeğini saldırdığında, ona, üzerine (Allah'ın) adı anılmayan (av) köpekleri de karışırsa ondan yeme. Zira hangi köpeğin avı öldürdüğünü bilemezsin." (Muttefekun Aleyh)

- (Üçüncüsü); Ancak o (et) İslam beldesindeyse, (haramlığı ispat edilene kadar) zahiren (yenilmesi) caizdir. Zira müslümanlar, beldelerinde, zahiren (alenen) satılması helal olmayan birşeyin satılmasını onaylamazlar." (El-Muğnî, c. 4, s. 333)

[1] Selef'in tartışması ancak bu minvalde olmuştur. Aslî Müşrik'lerin kestiğinin yenip yenmeyeceği konusunun tartışması kimsenin aklının ucundan bile geçmemiş ve Ebû Sevr bile böyle büyük bir iddiada bulunma cüretini kendinde görmemiştir. Ama gel gör ki bugün bunu açık açık savunan insanlar zuhur etmiş ve peşlerine de bu konuda saptırdıkları binleri takmışlar. Bu ise ancak ve ancak, İlm'i; Selef'in yanında aramayışlarının bir cezasıdır. Allah'tan Selâmet ve Âfiyet dileriz. .... [2] > > >

قال ابن تيمية؛

"وقال أحمد بن يونس: لو أن يهوديا ذبح شاة وذبح رافضي لأكلت ذبيحة اليهودي ولم أكل ذبيحة الرافضي لأنه مرتد عن الإسلام

وكذلك قال أبو بكر بن هاني: لا تؤكل ذبيحة الروافض والقدرية كما لا تؤكل ذبيحة المرتد مع أنه تؤكل ذبيحة الكتابي لأن هؤلاء
"يقامون مقام المرتد وأهل الذمة يقرون على دينهم وتتخذ منهم الجزية

(الصارم المسلول)

İbnu Teymiyye (rh) ise şöyle dedi;

"Ahmed b. Yûnus dedi ki; "Bir Yahûdî ve Râfîzî'nin koyun kestiğini farzetsek, Yahûdî'nin kestiğini yerim ve Râfîzî'nin kestiğini yemem. Zira o (Râfîzî) dinden çıkmış birisidir!"

Aynı şekilde Ebû Bekr b. Hânî şöyle demiştir; "Râfîzî'lerin ve Kaderiyye'nin kestikleri yenmez, Mürted'in kestiğinin yenemeyeceği gibi, oysa bununla birlikte Kitâbî (olan Yahûdî ve Hristiyan'ların) kestiklerinin yenebileceği (bilinen birşey). Çünkü bunlar (yani Râfîzî'ler ve Kaderiyye) Mürted makamında muamele görürler. Oysa zimmet ehli dinleri üzerinde kalıyorlar ve onlardan cizye alınıyor." (Es-Sârimu-l Meslûl)

---

[2] Eğer Müslüman'ların, toplumun neredeyse yarsını teşkil ettiği bir belde bile orada satılan etin satın alınması caiz değilse, toplumun neredeyse tamamını Aslî Müşrik olarak gören kişiler nasıl olurda bu konuda bu kadar rahat fetva verebilirler? Ki gerçekte şu an Münâfık'lar, Zındık'lar, Mürted'ler ve Sapık Fırka'lar, Sahih Menhec üzere olan müslümanlardan sayıca daha çoklar. Böyle bir durumda, vuku bulan şüphe sebebiyle, toplumun kestiği hayvanın etinden en azından sakınılması gerekir. Zira Muhakkik'lerin de belirttiği gibi; Kesilen hayvanların etlerinde Asıl olan haramlıktır, ta ki zahiren (İslâm beldesinde olduğu gibi), yada yakinen helalliği bilinene kadar. Bu konu hakkında İbnu Receb el-Hanbelî'nin, "Câmi'u-l Ulûmi ve-l Hikem, (s. 93)" eserine ve İbnu Teymiyye'nin "el-Fetâvâ el-Kubrâ, (6/229-232)" eserine ve İbnu-l Kayyim'in "İ'lâmu-l Muvakkî'in, (1/339/340)" ve "Ahkâmu Ehli-z Zimme, (1/538-539)" eserine ve İbnu Kudâme'nin "el-Muğnî, (9/375)" adlı eserine başvurabilirsiniz.

:قال محمد بن عبد الوهاب رحمه الله

وأما المرتد فلا تحل ذبيحته، وإن قال فيها: بسم الله، لأن المانع من ذلك ارتداده عن دين الإسلام، لا ترك التسمية، لأن المرتد شر عند الله من اليهود والنصارى من وجوه

أحدها: أن ذبيحته من الخبائث

...الثانية: أنها لا تحل مناكحته، بخلاف أهل الكتاب

.الثالثة: أنه لا يقر في بلد المسلمين، لا بجزية ولا بغيرها

[.الرابعة: أن حكمه ضرب عنقه بالسيف، لقوله صلى الله عليه وسلم: "من بدل دينه فاقتلوه" بخلاف أهل الكتاب

Şeyh Muhammed b. Abdilvehhâb (rh) dedi ki;

"Mürted'e gelince onun kestiği yenmez, (kestiği) üzerine Allâh'ın adını anmış olsa bile. Zira (kestiğinin yenilmesine) İslâm'dan irtidat etmiş olması gibi bir mani vardır. Yoksa (mani) besmeleyi terk etmesi değildir. Zira Mürted şu yönlerden Yahûdî ve Hristiyan'lardan daha şerlidir:

- 1. Mürted'in kestiği pisliklerdendir (kestiği murdar ve böylece necis olduğu için).
- 2. Mürted'in nikahlanması, ehli kitabın aksine helal değildir.
- 3. Yine o (Mürted) Müslüman'ların beldesinde ne cizye nede başka bir yolla ikame edemiyor (zimmet ehlinin aksine).
- 4. Ve onun hükmü kılıçla boynunun vurulmasıdır, Rasûlullâh (SAVS)'in kavli gereği; "Kim dinini değiştirirse onu öldürün!" Kitap ehlinin aksine, (ki onlar Allâh'ın belirlemiş olduğu hükümle, cizye yoluyla kılıçtan korunmuşlardır)."

(Ed-Dureru-s Seniyye fi-l Ecvibeti-n Necdiyye, c. 7, s. 477)

وسئل الشيخ عبد الرحمن بن حسن بن الشيخ

عن ذبيحة الكافر والمرتد، إذا ذبحت للحم وذكر اسم الله عليه، فهل هناك نص بتحريمها غير الإجماع، ومفهوم قوله تعالى {وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَلٌّ لَكُمْ} الآية [سورة المائدة آية: ٥]؟

Şeyh Abdurrahmân b. Hasan'a;

"Kâfir'in ve Mürted'in, et edinmek için, üzerine Allâh'ın adını anıp kestiğinin (helal olup olmadığı) ve İcmâ'nın ve "Ve kitap ehlinin yemekleri de sizin için helaldir." (Sûretu-l Mâide, 5) Âyet'inin mefhumu dışında bunu haram kılan bir nassın olup olmadığı soruldu?

فأجاب: الإجماع دليل شرعي بالاتفاق، ولا بد أن يستند الإجماع إلى دليل من الكتاب والسنة؛ وقد يخفى ذلك الدليل على بعض العلماء فإن كان قد وقع الإجماع على تحريم ذبيحة الكافر والمشرک غير الكتابي، فحسبك به، ودلت الآية الكريمة على التحريم بمفهومها، كما قد عرفتكم

O da şöyle cevap verdi;

"İcmâ hiç şühesiz ittifakla şer'i bir delildir ve İcmâ mutlaka Kur'ân ve Sünnet'ten bir delile dayanır. Bununla beraber bu delil bazen kimi alimlere gizli kalmış olabilir. Öyleyse (senin için önemli olan), Kitap ehlinin dışındaki kafir ve müşriklerin kestiklerinin haram kılınmış olduğuna dair icmanın vuku bulmuş olması, ki bu senin için (delil olması bakımından) yeterlidir. Ve Âyet bildiğiniz gibi mefhumuyla (kafirin ve mürtedin kestiğinin) haram kılınmış olmasına delildir."

والجواب عن قوله: وذكر اسم الله عليها، أن يقال: التسمية من الكافر الأصلي ومن المرتد، غير معتبرة، لبطلان أعمالهما، فوجودها، كعدمها، كما أن التهليل إذا صدر منه حال استمراره على شركه غير معتبر، فيكون وجوده كعدمه؛ وإنما ينفع إذا قاله عالماً بمعناه ملتزماً لمقتضاه، كما قال تعالى {إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ} [سورة الزخرف آية: ٨٦]؛ قال ابن جرير - وغيره - : وهم يعلمون حقيقة ما شهدوا به

"Ve (Mürted ve Kafir'in) kestikleri üzerine Allah'ın adını anmaları" sözü hakkındaki cevaba gelince, şöyle denilir;

Aslî kafirin ve mürtedin besmeleleri muteber (geçerli) değildir, amelleri (küfürleri) sebebiyle batıl geçersiz olduğu için. Besmele'nin bu ikisinde bulunup bulunmaması aynıdır (ve kestiklerinin hükmünü değiştirmez); müşriğin şirki üzerinde kaldığı sürece "La ilahe illallah" sözünün geçersiz olması gibi, ki bundada aynı şekilde (La ilahe illallah sözünün) varlığı ve yokluğu aynı değerlendirilir. Muhakkak ki (La ilahe illallah) sözü ona ancak bu söz hakkında bilgi sahibi olduğu ve içerdiği şartları yerine getirdiğinde fayda verir, Allah'ın şu sözünde belirttiği gibi; "Ancak hakka; bildikleri halde şahitlik edenler (bundan müstesna)." (Sûretu-z Zuhuf, 86), ki İbnu Cerîr et-Taberî -ve onun gibi başkaları da- (bu Âyet'in tefsiri hakkında) şöyle demiştir; "(Yani) onlar neye şahitlik ettiklerinin hakikatini bilirler." (Ed-Dururu-s Seniyye fi-l Ecvibeti-n Necdiyye, 7/477-478)

قال الشيخ عبد اللطيف بن عبد الرحمن

ومن استدلل على ذبيحة الوثني والمترد، بقوله تعالى { فَكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ اسمُ اللَّهِ عَلَيْهِ } [سورة الأنعام آية: ١١٨] ، فهو من أجهل الناس بكتاب الله، وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم، وإجماع الأمة، وهو كمن يستدل على لبس الحرير، بقوله تعالى { قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ } [سورة الأعراف آية: ٣٢] ؛ والجهل بالتأويل وأسباب النزول، ضرره وصل كبار العمائم، فكيف الحال بالجفاة والعوام؟

Şeyh Abdullatîf b. Abdirrahmân b. Hasan (rh) şöyle demiştir;

"Kim Müşriğin ve Mürted'in (besmele ile) kestiğinin yenilebileceğine dair; "Öyleyse üzerine Allah'ın adının anıldığı (hayvanın etinden) yiysin, ..." (Sûretu-l En'âm, 118) Âyet'ini delil olarak ileri sürerse, o kişi Allâh'ın Kitâb'ı, Rasûl'ünün (SAVS) Sünnet'i ve Ümmet'in İcmâ'sı hakkında en cahil olan insanlardandır ve aynı zamanda (böyle bir iddiada bulunan) kişi, "Söyle! Kim Allah'ın (helal kılmış olduğu) zineti haram kılmış, ..." (Sûretu-l A'râf, 32) Âyet'ini ileri sürerek ipeğin giyinilebileceğine dair delil getiren birisi gibidir. Te'vîl (Tefsîr) ve nüzul sebepleri hakkındaki cehaletin zararı (ve fesadı) artık, büyük imam (hoca zannedilen) insanlara bile ulaşmıştır, ki öyleyse avamın ve (bedevi huylu ve basretsiz) kaba insanların durumunu gel sen düşün."

واعلم: أن قوله تعالى { وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ جُلٌّ لَكُمْ } [سورة المائدة آية: ٥] [فسر بجل الذبائح، وأنها هي الطعام، ومفهوم الآية تحريم ذبائح غير أهل الكتاب، من الكفار والمشركين، واحتج بهذا أهل العلم؛ ومفاهيم كلام الله وكلام رسوله حجج شرعية. وفسروا المراد من قوله { فَكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ اسمُ اللَّهِ عَلَيْهِ } [سورة الأنعام آية: ١١٨] [بأن المراد به: ذبيحة المسلم والكتابي، إذا ذكر اسم الله عليه، أخذاً من مفهوم آية المائدة

"Ve bil ki! Allah'ın; "Ve kitap ehlinin yiyecekleri de sizin için helaldir." (Sûretu-l Mâide, 5) sözü, kestiklerinin helal olmasıyla tefsir edilmiştir, ki "yemek" ile kestikleri kastedilmiştir. Ve Âyet'in mefhumu; Ehl-i Kitap'tan başkasının kestiklerinin haram kılınmış olmasıdır; Kâfirler ve Müşrikler gibi. Ki ilim ehli bununla ihticac etmiştir. Ve Allâh ve Rasûl'ünün Sözler'inden anlaşılan mefhumlar hiç şüphesiz Şer'i birer Hüccet'tirler. Ki onlar (yani selef), "Öyleyse, üzerine Allâh'ın adı anılan (hayvanın etinden) yiysin, .." (Sûretu-l En'âm, 6/118) Âyet'inin Murâd'ını; "Müslüman ve Kitap Ehli'nin -Allâh'ın adını anarlarsa şayet- Kestikleri", olarak tefsir etmişlerdir, Mâide (Sûre'sinde 5/5) geçen Âyet'in Mefhûm'una dayanarak." (Ed-Dureru-s Seniyye fi-l Ecvibeti-n Necdiyye, 7/484-485)

وأجاب الشيخ عبد الله بن عبد الرحمن أبا بطين: قد دل الكتاب والسنة والإجماع، على تحريم ذبائح من عدا أهل الكتابين من الكفار، قال الله تعالى: {وطعام الذين أوتوا الكتاب حل لكم وطعامكم حل لهم}، قال ابن عباس: "طعامهم: ذبائحهم"، وكذا قال جميع علماء التفسير فتخصيص الإباحة بذبائح أهل الكتاب، يدل على تحريم ذبائح غيرهم من الكفار؛ وما زال العلماء في جميع الأمصار يستدلون بمفهوم الآية، على تحريم ذبائح الكفار سوى أهل الكتاب.

Ve yine Şeyh Abdullâh b. Abdirrahmân Ebâ Buteyn (zikrettiğimiz konu ve yine günümüzde bazı kelimcilerin şüphelerine dair) şöyle cevap vermiştir;

"Muhakkak ki Kur'ân, Sünnet ve İcmâ; Kitap ehlinin dışında kalan kafirlerin kestiklerinin haram kılınmış olduğuna (açıkça) delalet etmiştir. Nitekim Allâhu Te'âlâ şöyle buyurmuştur;

" ... Kitap ehlinin yiyecekleri de size helaldir ve sizin yiyecekleriniz de onlara helaldir, ..." (Sûretu-l Mâide/5)

İbnu Abbâs dedi ki; "Yiyecek'leri: Kestikleri'dir". Bunu aynı şekilde bütün tefsir alimleri de bu şekilde dile getirmişlerdir. Ve böylece (bilinir ki); Kitap ehlinin (hayvanı) kesmesinin mübah oluşunun tahsis edilmesi, diğer kafir (fırkaların) kestiklerinin haram olduğuna delalet eder.

Ve alimler hala bütün beldelerde (Mâide Sûre'sinin 5.) Âyet'inin mefhumunu, kitap ehlinin dışında kalan kafirlerin kestiklerinin haram oluşuna delil getiriyorlar."

(...)

Şeyh bunları zikrettikten sonra bu konu hakkında yukarıda daha önce zikredilen bazı nakilleri getiriyor ve Ebû Sevr'in yine daha önce zikredilen hadisi tevîl ederek Mecûsî'lerin kestiklerini helal görmesini ve Selefin onu ne kadar sert eleştirdiklerini ve bu konuyla ilgili İbnu Kudâme'nin yazdığı el-Mukni' adlı eserine yazılmış bir şerh olan "eş-Şerhu-l Kebîr ala Metni-l Mukni'" adlı eserden, Müellif'in bu konu hakkındaki bazı sözlerini naklediyor ve devamında diyor ki;

(...)

فدل كلامه: أنه لا خلاف في تحريم ذبائح من عدا المجوس من الكفار، مع أن مخالفة أبي ثور في المجوس شنوذ، وخرق للإجماع، كما قال إبراهيم الحربي، فلا عبرة به. وكذلك مخالفة إسحاق في المرتد إلى دين أهل الكتاب، ولعله يحتج بأنه يدخل في عموم أهل الكتاب إذا تدين بدينهم، وقول الجمهور هو الصواب، لأنه لا يسترق، ولا يقر بالجزية، فدل ذلك على مخالفة حكمه لحكم أهل الكتاب؛ ومن حكمنا بكفره من أهل العصر فهو مرتد، حكمه حكم المرتدين، لقول العلماء، رحمهم الله: من فعل كذا، أو قال كذا فهو مرتد، فلم يجعلوا حكمه حكم الكافر الأصلي، ولا حكم أهل الكتاب بكونه يقر بالجزية، ويسترق، وتتكح المرتدة، بل قالوا: حكمه القتل، وتحريم نكاح المرتدة، فلم يجعلوا حكم المرتد من هذه الأمة كحكم أهل الكتاب، بل حكمه عند الجميع مخالف لحكم أهل الكتاب.

"Ve böylece söyledikleri[1] şuna delalet eder;

(Bu konuda) Mecûsî'ler dışında, diğer kafir (fırkaların) kestiklerinin haramlığı hakkında bir çekişme yoktur. Bununla beraber Ebu Sevr'in Mecûsî'ler hakkında sergilediği muhalefet kesinlikle şaz bir görüştür ve bu şekilde İcmâ'yı delmiştir, İbrâhîm el-Harbî'nin dediği gibi. Öyleyse (Ebû Sevr'in görüşü) dikkate bile alınmaz.

[1] Burda "Eş-Şerhu-l Kebîr ala Metni-l Mukni'" eserinin Mü'ellifi Şemsuddîn Abdurrahmân Ebi-l Ferec ibnu Kudâme el-Makdisî'ye (ö. 682) işaret ediyor, ki o aynı zamanda bugün İbnu Kudâme el-Makdisî (ö. 620) adı ile tanınan büyük Hanbelî Âlim'inin yeğenidir.

Ve aynı şekilde İshâk b. Rahaveyh'in, Mürted'in, kitap ehlinin Dîn'ine (geçtiği takdirde onlar gibi muamele görmesi yönündeki) muhalefeti. Ki büyük ihtimalle, (Mürted'in) kitap ehlinin dinini (zahiren) din edindiği takdirde, genel olarak kitap ehlinen sayılacağı (görüşüyle) delil getirmiştir.

Ve Cumhûr'un (bu konudaki) sözü şüphesiz doğru olandır. Zira (böyle) birisi (aynı şekilde) ne köle edinilebilir, nede Cizye vermeyi kabul eder. Bu ise, onun (yani Mürted'in hükmünün) kitap ehline uygulanan hükümden başka bir hüküm olduğuna delalet eder.

Ve asrımızda, hakkında küfürle hükmettiğimiz kişiler hiç şüphesiz Mürted'dirler. Hükmü Mürted'lerin hükmüdür. Âlim'lerin (rh); "Kim şöyle yaparsa, yada şöyle derse Mürted'dir," (gibi) sözleri sebebiyle.

Öyleyse (Âlim'ler) hüküm olarak; Mürted'i, ne Aslî Kâfir, nede köle edinilebilen, kendilerinden cizye alınabilen ve Mürted bir kadının, evlenilebilen (kişilermiş gibi) Kitap ehlinen saymamışlardır. Bilakis hükmünün ölüm olduğunu ve Mürted bir kadınla evlenmenin haram olduğunu söylemişlerdir. Öyleyse onlar, bu Ümmet'ten olan Mürted'in hükmünü, kesinlikle Kitap ehlinin hükmüyle bir tutmamışlardır. Bilakis (Mürted'in) hükmü; Bütün (konularda), kitap ehline verilen hükümlerin aksinedir.

وقد حكى لنا عن بعض من ينتسب إلى العلم من المعاصرين، أنه قال: إذا كان الله قد أباح ذبائح اليهود والنصارى لكونهم أهل كتاب، فكفار هذه الأمة أولى، لأنهم أهل كتاب، بل كتابهم أشرف من الكتابين، وهذا قياس فاسد، لمخالفته الكتاب والإجماع، قال الله تعالى: ﴿وَأَطِيعُوا الَّذِينَ آمَنُوا وَأَطِيعُوا الْكُتُبَ﴾ [سورة المائدة آية: ٥]، فدل مفهوم ذلك، على تحريم ذبائح من عدا أهل الكتاب وقد أجمع العلماء: على أن المرتد من هذه الأمة، حكمه مخالف لحكم أهل الكتاب، فلا يقر بالجزية، ولا يسترق، ولا تنكح المرتدة، ولا تباح ذبيحته، إلا ما ذكروا من مخالفة إسحاق، في إباحة ذبيحة المرتد إلى دين أهل الكتاب خاصة؛ وحكم الصحابة ومن بعدهم من جميع العلماء، مخالف لحكمهم في أهل الكتاب، فمن قاس المرتد من هذه الأمة على أهل الكتاب، فقد خالف ما دل عليه الكتاب والسنة وإجماع الأمة.

Ve bize, Muasır'lardan; İlme nispet edilen bazı kişilerin şöyle dedikleri anlatıldı;

"Eğer Allâh bize Yahûdî ve Hristiyan'ların kestiklerini mübah kılmışsa, bir kitaba sahip oldukları için. Öyleyse bu Ümmet'in kafirleri (kestiklerinin yenilmesi yönünden) onlardan daha önceliklidirler. Zira onlarda bir kitaba sahipler. Bilakis onların kitapları, diğer iki kitaptan (Tevrat ve İncil'den) daha üstündür."

Bu ise fasid bir kıyastır. Kitâb'a ve İcmâ'ya muhalif olduğu için. Allâhu Te'âlâ şöyle buyurur;

"Kitap ehlinin yiyecekleri de size helaldir ve sizin yiyecekleriniz de onlara helaldir, ..." (Sûretu-l Mâide/5)

Bu (Âyet'in) mefhumu ise, kitap ehlinin dışında kalanların kestikleri (hayvanların etlerinin) haram oluşuna delalet eder.

Ve Âlim'ler; Bu Ümmet'ten olan Mürted'in hükmünün kitap ehlinin hükmünün aksine olduğu hususunda icma etmişlerdir. Öyle ki, (Mürted) ne cizye vermeyi kabul eder, ne köle alınır, ne kadınları nikahlanır, nede kestikleri yenir. Özellikle İshâk b. Rahaveyh'ten bu konuda zikredilen, "Ehli kitap bir dine geçen Mürted'in kestiğinin mübah olduğu", muhalefeti müstesna, (ki bu da mevzunun yine dışında kalan bir konu olup, muhalifler için hiçbir yönden ihticac edebilecekleri bir söz değildir).

Ve yine Sahâbe ve onlardan sonra gelen bütün (Selef) Âlim'lerinin kitap ehli hakkında verdikleri hüküm, (yukarda zikredilen fasid kıyasçıların) ehli kitap hükmüne terstir. Öyleyse her kim bu Ümmet'ten olan Mürted'in hükmünü, ehli kitabın hükmüyle kıyaslarsa, Kitâb, Sünnet ve Ümmet'in İcmâ'sının delalet ettiği şeye muhalefet etmiştir.

و صرح غير واحد: بتحريم ذبائح الزنادقة، والدروز، والتيامنة، ونحوهم، لأن هؤلاء كفار بلا خلاف؛ والزنديق هو المنافق ونحوه. فقد وضع الحق لمن أراد الله هدايته، ومن لم يرد الله هدايته، لم تزد كثرة الأدلة إلا حيرة وضلالا، فنسأل الله أن يهدينا وإخواننا الصراط المستقيم، صراط الذين أنعم عليهم، غير المغضوب عليهم ولا الضالين.

Ve Âlim'lerden birçok kişi; Zındık'ların, Dürzü'lerin, Teymânî'lerin[1] ve benzeri kişilerin kestiklerinin haramlığını açıkça ifade ettiler. Zira bunlar hiç tartışmasız kafirdirler. Zındık (ile murad edilen) ise Münâfık ve benzeri kişilerdir.

Ve işte Hakk, Allâh'ın kendisine hidayet etmek istediği kişi için açıklığa kavuşmuştur. Allah kimin için ise hidayet istemezse, onun çokça delile sahip olması onun ancak daha çok şaşkınlığını ve dalaletini artırır.

Öyleyse Allah'tan; Bizi ve kardeşlerimizi Dosdoğru Yol'a iletmesini dileriz. Nimetlendirdiği kişilerin yoluna; Gazaba uğrayan ve Sapık'ların yoluna değil." (Ed-Dureru-s Seniyye fi-l Ecvibeti-n Necdiyye, 7/478-483)

---

[1] Suriye'de, Şii Bâtıniyye-İsmâiliyye fırkasının bir kolu.

Sonuçlar

- Eğer bir topluluk Aslî Müşrik, yada Mürted olarak görülüyorsa, kesitkleri hayvanların etleri her halükarda haramdır, Besmele de çekseler.
- Kesilen hayvanların etlerinde asıl olan haramlıktır -yakın bir bilgi yada (İslâm Devlet'inde olduğu gibi) zahiren verilen bir hüküm olması durumu müstesna- ve özellikle müslümanların hakim olmadığı karışık topluluklarda, yakın bir bilgi olmadığı müddetçe asıl olan sakınmadır.
- Besmele, Müşrik'lerin kestiklerini İcmâ ile helal kılmaz.
- Hayvanı keserken Besmele çeken Müşrik'lerin elde ettikleri et; Murdar'dır ve Besmele çekmeleri bu durumu değiştirmez.
- Sapık Fırka'ların çoğunlukta olduğu beldelerde Asıl olan; Tedavül'deki etlerden sakınmaktır.
- Müşrik'lerin ve Mürted'lerin kestiklerini helal sayanlar Selef'in İcmâ'sına muhalefet edip ve İcmâ'yı delip, sonradan ihdas edilmiş merdud bir Bid'at ile gelmişlerdir.
- Dikkat edilirse, itibar edilen, vurgu yapılan ve illet olarak ileri sürülen her zaman kimin kestiği ve kesen kişinin Dînî kimliği. Besmele konusundaki ihtilaf ise (hayvanı keserken) müslümanın besmeleyi kasıtlı veya kasıtsız terk etmesi durumu ve kitap ehlinin Allah'tan başkasının adını anması gibi konular etrafında cereyan ediyor.
- Selef'in ilmini terk edip, halefin ilmine razı olanlar, sonradan ihdas edilen, merdud ve itham olunmuş olan görüşler ile cezalandırılırlar.
- Görüldüğü gibi Selef'in bu konudaki çizgisi çok açıktır ve hiçbir kapalılığa mahal yoktur.
- Kendini Selef'e nisbet edenlerin çokluğu seni aldatmasın. Zira bu ve birçok başka konu; Selef'in Menhec'inin aslında ne kadar Garip olduğunun en büyük göstergesidir.

Sözü daha fazla uzatmamak ve murad edilenin, bu kadarı ile anlaşılacağı hüsnü zannında bulunduğum için, Allâh'ın hepimizi Hakk'a isabet ettirmesini temenni ederek, Risâle'yi burda bitiriyorum.

Tevfîk Allâh'tandır.

•

•

•

وصلی اللہ علی نبینا محمد وعلی آلہ وصحبہ والحمد للہ رب العالمین

•

•

•

Muharrir ve Mütercim;

Ebû Tâlib et-Turkî

Www.At-Tawhed.Blogspot.Com
